

MEERKOET BEVRIJDT UNIONIDAE VAN DRIEHOEKSMOSSELEN

G. van der Velde

Coot removes Zebra mussels from unionids

The decline in unionid populations can be partly due to high densities of Zebra mussels growing on their shells by which the unionid can not open their valves and dies. Coots (*Fulica atra*) feed among other food on Zebra mussels (*Dreissena polymorpha*). They dive to catch them. When they return to the water surface with a Zebra mussel in their bill, they break the byssus threads by back and forth movements by their head and the unionid is hurled away. In this way the unionid can fall down into the water, upon floating leaf blades of waterlilies or in the helophyte vegetation. They reduce in this way overgrowth by Zebra mussels on unionids.

Het artikeltje van Meekel (2001), waarin hij melding maakt van *Anodonta*'s en *Unio*'s op rietpollen daar gedeponereerd door de Meerkoet (*Fulica atra*), waarbij kennelijk de Driehoeksmosselen (*Dreissena polymorpha*) waren verwijderd en de grote mosselen geheel gaaf bleven, heeft ertoe geleid een soortgelijke waarneming te publiceren. Enige jaren geleden was ik op de Linge aan het kanoën en zag ik tot mijn stomme verbazing Schildersmosselen (*Unio pictorum*) die bovenop de bladeren van de Gele plomp (*Nuphar lutea*) lagen. Bij nadere inspectie bleken deze exemplaren geheel gaaf maar wel voorzien van byssusdraden van Driehoeksmosselen. De Driehoeksmosselen zelf waren op de één of andere manier verwijderd. Het leek mij zeer onwaarschijnlijk dat de mosselen zelf bovenop de plompebladeren waren gekropen; ze zijn daartoe bij mijn weten niet in staat. Zo was ik zeer alert op de mogelijke dader en na enige tijd peddelen waarbij ik telkens dergelijke mosselen tegenkwam zag ik dat een Meerkoet onderdook en met een Driehoeksmossel in de snavel bovenkwam die aan een Schildersmossel gehecht zat. De Meerkoet ging met zijn snavel heen en weer en zo werd de Schildersmossel eraf geslingerd waardoor de mossel hetzij in het water, hetzij op de plompebladeren terecht kwam. Hiermee was het raadsel van de Schildersmosselen op de plompebladeren opgelost. Het blijft echter een interessante waarneming, want bij gebrek aan substraat kunnen de Driehoeksmosselen het boven het sediment uitstekende deel van de unionide mosselen koloniseren en door de vorming van vele byssusdraden en door de grote dichtheden van de Driehoeksmosselen, waarbij ze

ook op elkaar gaan groeien, verhinderen ze dat deze mosselen zich nog kunnen openen waardoor ze sterven. Het is één van de oorzaken van de achteruitgang van de unionide mosselen (onder anderen Karatayev et al., 1997). De Meerkoet komt hierbij als redder in de nood, maar biedt alleen soelaas in ondiepe wateren die in Nederland zo talrijk zijn. Ofschoon de Meerkoet tot 7 m diep kan duiken hebben ze een voorkeur voor ondieper water. Driehoeksmosselen op 1.5 m diep zijn ideaal als voedsel (Boer et al., z.j.). Kuifeenden (*Aythya fuligula*) duiken ook naar Driehoeksmosselen (onder anderen De Leeuw, 1997) en zouden dus ook Unionidae van deze mosselen kunnen bevrijden.

Literatuur

- Boer, P., J.R.M. Kattens & K. van de Vlies, z.j. De Meerkoet. Vogelwerkgroep Noordhollands Noorderkwartier. 116 pp.
 Karatayev, A., L.E. Burlakova & D.K. Padilla, 1997. The effects of *Dreissena polymorpha* (Pallas) invasion on aquatic communities in eastern Europe. *J. Shellfish Res.*, 16: 187-203.
 Leeuw, J. de, 1997. Demanding divers. Ecological energetics of food exploitation by diving ducks. *Van Zee tot Land*, 61: 1-178.
 Meekel, A., 2001. Bijvangst van de Meerkoet. *Spirula - Corr.-blad Ned. Malac. Ver.*, No. 322: 88.

Adres van de auteur:
 Afdeling Dierecologie en Ecofysiologie
 Werkgroep Aquatische Dierecologie
 Katholieke Universiteit Nijmegen
 Toernooiveld 1
 6525 ED Nijmegen
 Telefoon: 024 3652621
 E-mail: gerardv@sci.kun.nl